

De (concept-)RES kan vragen oproepen. Hieronder zijn zoveel mogelijk vragen beantwoord n.a.v. de publicatie van concept-RES op 17 juni 2020. Staat hier en vraag niet bij, check dan eerst nog even de [Veelgestelde vragen](#) op www.res-achterhoek.nl. En anders stuur een mail naar info@resachterhoek.nl.

(Concept-)RES algemeen

1. Waarom hebben we een RES nodig?

De Nederlandse overheid wil klimaatverandering tegengaan en stelt daarom het doel dat Nederland in 2030 49% minder CO₂ uitstoot ten opzichte van 1990. Nederland heeft dit in 2015 afgesproken in het klimaatverdrag van Parijs. Samen met 195 andere landen heeft Nederland zich gecommitteerd om in 2050 de opwarming van de aarde te beperken tot 2 graden Celsius, en zo mogelijk 1,5 graden Celsius. Om deze doelstelling te realiseren heeft het kabinet samen met bedrijven, maatschappelijke organisaties en bedrijven een pakket aan maatregelen voor het Klimaatakkoord opgesteld. Het Klimaatakkoord bestaat uit afspraken op vijf verschillende thema's (sectortafels) over de maatregelen waarmee het doel van 49% minder CO₂-uitstoot gehaald kan worden. Eén van die maatregelen is dat 30 regio's een Regionale Energiestrategie (RES) moeten opstellen. Hierin geven zij invulling aan de sectortafels voor Elektriciteit en Gebouwde Omgeving. De afspraken die in de RES worden vastgelegd, moeten ervoor zorgen dat lokale overheden zich gaan inspannen om het opwekken van grootschalige duurzame elektriciteit te faciliteren. Ook moeten zij een plan maken op regionaal niveau voor het benutten van duurzame warmte.

2. Waar gaan de RES'en over?

De RES'en beschrijven hoe de 30 energieregio's in Nederland in 2030 samen 35 terawattuur (TWh = de eenheid voor elektrische energie) aan duurzame elektriciteit op land gaan opwekken. In de regio's nemen gemeenten, waterschappen en provincies het initiatief om samen met bedrijfsleven, inwoners en maatschappelijke organisaties te onderzoeken waar in hun gebied de hernieuwbare energie opgewekt kan worden, en met welke vormen dat kan (wind en zon). Voor de Gebouwde Omgeving brengen de RES'en het aanbod van duurzame warmtebronnen in kaart, door te kijken naar de potentie van duurzame warmtebronnen en mogelijkheden voor het benutten van restwarmte. Ook de warmtevraag voor het duurzaam verwarmen van woningen, utiliteitsgebouwen en bedrijfspanden wordt in beeld gebracht.

3. Van wie komt de opdracht voor de RES en wie geeft er uitvoering aan?

De RES volgt uit het aanbod van de koepels (VNG, IPO en Unie van Waterschappen) aan het nieuwe kabinet, waarin ze aangeven samen te willen werken 'Naar een duurzaam Nederland'. Dit heeft geresulteerd in de samenwerking aan een landelijk Klimaatakkoord en de daaraan verbonden RES-opgave. De gemeenten en provincies besluiten zelf over de verankering van de RES in hun Omgevingsbeleid (Omgevingsvisie, Omgevingsplan/Omgevingsverordening). De waterschappen benutten hiervoor het waterbeheerprogramma en kunnen desgewenst een eigen waterschapsomgevingsvisie opstellen.

4. Waarom wordt de strategie in regionaal verband opgesteld?

De vragen die onder meer beantwoord moeten worden zijn: waar past het duurzaam opwekken, de opslag en het transport van warmte en elektriciteit in ons land? Zowel boven als onder de grond? Ruimte is schaars. En: hoe houden we dit betaalbaar? We kunnen die vragen alleen beantwoorden en de doelen alleen halen door samen te werken. Overheden, inwoners, bedrijfsleven, netbeheerders, energiecoöperaties en maatschappelijke organisaties hebben elkaar nodig. Energietransitie houdt niet op bij de gemeentegrens, intergemeentelijke afstemming is nodig om tot de beste keuzes te komen. Anderzijds kan de provinciale of nog grotere schaal té groot zijn om met stakeholders en elkaar samen te werken. In de regio kunnen keuzes aansluiten op de eigen kracht van de regio. Daarom is in het Klimaatakkoord gekozen voor 30 energieregio's in Nederland die elk een RES maken.

5. Wat is de planning?

Uiterlijk 1 oktober 2020 moeten alle concept-RES'sen zijn ingediend (dit was 1 juni 2020, maar is vanwege de coronacrisis opgeschoven naar 1 oktober). Ondertussen kan er worden doorgewerkt aan de RES 1.0. Die moet uiterlijk 1 juli 2021 zijn vastgesteld zijn door gemeenteraad, provinciale staten en het algemeen bestuur van het waterschap. Elke twee jaar herijkt iedere energieregio de RES op grond van nieuwe inzichten, innovaties of ervaringen. Zo ontwikkelt de RES zich stapsgewijs. De RES richt zich op 2030 en waar mogelijk op 2050.

6. Wat is een tussentijdse kwalitatieve analyse op 1 juni 2020?

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) doet een tussentijdse kwalitatieve analyse in de zomer van 2020. Kwalitatief betekent dat niet gekeken wordt naar het aantal TWh. Ze kijken wel naar: ruimtegebruik, bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak en systeemefficiëntie: de afwegingskaders, dus in onderlinge samenhang. Zodat we (NP RES en regio's) kunnen leren van elkaar en constateren tegen welke belemmeringen ze aanlopen in het RES-proces. Zodat NP RES die kan agenderen en het wegnemen van de belemmeringen kan versnellen. Bijvoorbeeld rondom wet- en regelgeving, kosten/baten, netcapaciteit, impact van de verhouding wind en zon, verankering in de Omgevingswet en dergelijke.

7. Welke analyse doet het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) op 1 oktober 2020?

De PBL-analyse is onderdeel van de appreciatie. En bestaat uit een kwantitatief deel (TWh: kwantiteit elektriciteit en warmte) en een kwalitatief deel (ruimtegebruik, bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak en systeemefficiëntie). Het Planbureau voor de Leefomgeving kijkt naar de samenhang tussen het kwalitatieve en kwantitatieve deel. De PBL-analyse vindt nu plaats vanaf 1 oktober 2020. Uiterlijk 1 februari 2021 zijn de resultaten bekend. Samen met het advies van NP RES, vormt dit de appreciatie.

8. Hoe kun je 1 terawattuur opwekken? (=eenheid voor elektrische energie)

Met 69 windturbines (met vermogen van 6,5 MW), of met 1052 hectare zonneveld, of met 308.000 woningen met zonnepanelen, of met 17 hectare biomassateelt, of met een combinatie hiervan.

9. Kan niet alle duurzame energie van windmolens op zee komen?

Het gaat niet lukken om alle energie van windmolens op zee te halen. Met de huidige plannen zal in 2030 11 GW aan windparken op zee staan. Deze leveren dan 8,5% van alle energie in Nederland. Niet alle elektriciteitsopwekking kan op zee. De zee is ook nodig voor visserij, scheepsroutes, natuur, mijnbouw. Opwekken van duurzame energie op land is daarom ook nodig om de energievoorziening volledig te verduurzamen.

10. Kunnen we niet beter eerst alle daken volleggen met zonnepanelen?

In eerste instantie willen we dat zonnepanelen op daken worden gelegd. Maar met alleen zonnepanelen op alle daken in Nederland komen we er niet. Er is meer nodig, zoals zonnepanelen op land.

Concept-RES Achterhoek

11. Wie is verantwoordelijk voor de RES Achterhoek

De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk hebben de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de RES Achterhoek. Deze partners stemmen samen af hoeveel TWh ze als regio bij gaan dragen aan de landelijke opgave van 35 TWh. Dat doen ze in samenwerking met stakeholders, provincie Gelderland, netbeheerder Liander en waterschap Rijn en IJssel onder het motto 'Samen d'ran'. Bestuurlijk trekker van de RES Achterhoek is Frans Langeveld, wethouder Duurzaamheid in Doetinchem.

12. De Achterhoek heeft een concept-bod gedaan van 1,35 TWh. Hoe is dit bod verdeeld (zon/wind)?

Vanuit de NP RES wordt van regio's verwacht dat zij in hun bod een verdeling maken naar zon en wind. In de Achterhoek is besloten om het bod te baseren op de reeds bestaande Regionale Uitvoeringsagenda Achterhoek (RUA). Er zijn nog niet voldoende ruimtelijke analyses uitgevoerd om een goede afweging te kunnen maken voor een onderverdeling tussen zon en wind. Wel is bepaald dat de mogelijkheden voor zon op dak maximaal moeten worden benut. Hiermee kan ongeveer 0,35 TWh worden opgewekt.

13. Waarom streven we naar zoveel mogelijk zon-op-dak? Kan voor de gehele 1,35 TWh geen zon-op-dak?

Bij zon op dak is er sprake van dubbel (efficiënt) grondgebruik. Er hoeft dan minder (landbouw)grond worden benut voor zonneparken. Om die reden wil de Achterhoek de daken de maximale capaciteit van ongeveer 0,35 TWh benutten.

14. Zijn er per se windmolen nodig?

Als we alle duurzame energie uitsluitend met zonneparken/panelen opwekken, betekent dat het elektriciteitsnetwerk in disbalans kan komen omdat er dan grote pieken (en diepe dalen) in opgewekte energie ontstaan. Daarnaast zijn windmolen nodig omdat ze zorgen voor een min of meer continue stroom elektriciteit. Ze hebben een hoog rendement, zijn kosteneffectief en vragen minder

(directe) ruimte dan zonneparken. Opwek met zonnepanelen is seizoensgebonden, terwijl de opwek door windturbines het gehele jaar fluctueert.

15. Hoe is het bod tot stand gekomen (proces)

De concept-RES is tot stand gekomen door een intensieve samenwerking tussen verschillende partijen. De acht regiogemeenten zijn eigenaar van het proces en heb in samenwerking met provincie Gelderland, waterschap Rijn en IJssel en netbeheerder Liander bijgedragen aan de totstandkoming van de inhoud van het proces. Verder is inhoudelijke expertise ingeschakeld van gespecialiseerde bureaus en zijn diverse belanghebbenden(stakeholders) betrokken. In meerdere sessies met hen zijn ideeën, meningen en bezwaren opgehaald en zijn mogelijke ruimtelijke ontwikkelrichtingen doorgenomen.

16. Wie heeft het bod vastgesteld?

Het bod is vastgesteld door de portefeuillehouder duurzaamheid van de Achterhoekse gemeenten, de gedeputeerde energie van provincie Gelderland en het dagelijks bestuur van Waterschap Rijn en IJssel. Met de hoogte van het bod wordt aangesloten bij de al eerder vastgestelde Regionale Uitvoeringsagenda Achterhoek. De RES-partners volgen hierbij het bestaande beleid. Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland besluiten 30 juni 2020 over de concept-RES Achterhoek.

17. Welke criteria zijn gehanteerd voor het ontwikkelen en toetsen van het concept-bod?

Het concept-bod is gebaseerd op de reeds bestaande Regionale Uitvoeringsagenda Achterhoek (RUA). Voor de ruimtelijke uitwerking worden nog criteria ontwikkelend in de fase van de RES 1.0 die gebaseerd worden op het landelijke afwegingskader RES.

18. Staat het bod van 1,35 TWh vast?

Het is niet waarschijnlijk dat de hoogte van het bod verandert, maar het is niet onmogelijk. In het proces richting RES 1.0 gaan we in een interactief participatieproces met stakeholders op zoek naar gebieden waar in het bijzonder kansen liggen voor de productie van duurzame energie. Daarmee wordt de concept-RES geconcretiseerd. Dit betekent dat de aanzetten in deze concept-RES nog kunnen wijzigen richting RES 1.0.

19. Kunnen we niet meer inzetten op het besparen van energie?

Er wordt ook fors ingezet op energiebesparing. Maar energiebesparing kan niet voorkomen dat er ook duurzame energie moet worden geproduceerd.

20. De Achterhoek heeft al een eigen energie-ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn. Is dan een RES nog nodig?

Aan die eigen energie-ambitie wordt al jaren hard gewerkt met aan de basis het Akkoord van Groenlo in 2009 en 2013. Dat werd in 2016 bekrachtigd met de Regionale Uitvoeringsagenda Achterhoek (RUA). Eén van de projecten van de RUA was het opstellen van het Achterhoeks Koersdocument voor Duurzame Energie (ruimtelijk kader duurzame energie Achterhoek). Dit was voor gemeenten de basis voor hun eigen beleid *duurzame energieopwekking en ambities* dat samen

met stakeholders en inwoners tot stand is gekomen. Daarnaast worden de Achterhoekse energie-ambities versterkt door het Gelders Energie Akkoord uit 2015 (GEA).

Uit het duurzaamheidsbeleid en de ambities van elke gemeente zijn al diverse succesvolle projecten gerealiseerd voor het opwekken van energie via zon en wind. Ook staan er nog diverse projecten op de planning. Daarmee zijn we er volgens de prognoses echter nog niet. Om energieneutraal te zijn in 2030, en om voldoende bij te dragen aan de gevraagde 35 TWh, moet de Achterhoek nog veel meer energie gaan besparen én duurzame energie gaan produceren. We gaan door met onze voorgenomen plannen en zetten tegelijkertijd de RES in als instrument om de RUA te versterken. Met de RES benutten we dus kansen en mogelijkheden voor de energie-ambities in de Achterhoek én dragen we bij aan de landelijke opgave uit het Klimaatakkoord.

21. Wie zijn betrokken geweest bij de concept-RES, ook in het kader van participatie?

Partners RES Achterhoek

De concept-RES is een product van en opgesteld door de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk, provincie Gelderland, waterschap Rijn en IJssel en netbeheerder Liander. Deze partners stemmen met elkaar en hun stakeholders de inhoud van de RES af. Bestuurlijk trekker van de RES Achterhoek is Frans Langeveld, wethouder Duurzaamheid in Doetinchem. De partners worden gefaciliteerd, geadviseerd en begeleid door een projectorganisatie.

Het participatietraject voor belanghebbenden/stakeholders (o.a. met agrariërs) was begin 2020 deels gestart, maar door de is door coronacrisis doodgedwongen onderbroken. Bij het proces van opstellen van de RES 1.0 worden stakeholders, zoals belangenorganisaties, overheden en coöperaties betrokken en bepalen gemeenten hoe hun inwoners verder worden betrokken.

22. Waarom zijn inwoners (nog) niet direct betrokken?

De Achterhoekse gemeenten hebben al intensief, en soms nog tamelijk recent, met hun inwoners gesproken over het opstellen van hun ruimtelijke kaders voor de productie van duurzame energie. Deze kaders zijn ook relevant voor de RES. Nieuwe participatiebijeenkomsten voor inwoners worden afgestemd met gemeenten; zij weten het beste of deze meerwaarde hebben gezien de eerdere bijeenkomsten bij beleidsvorming rond duurzame energie. Dit wordt nog uitgewerkt in het plan van aanpak RES 1.0.

23. Wat zijn de ruimtelijke patronen (uitleg) en hoe zijn deze ontstaan?

De ruimtelijke patronen zijn fictieve wijzen van lokalisering van windturbines en zonneparken. De patronen 'ruimtelijke spreiding', 'concentratie bij onderstations' en 'grootschalige concentratie' zijn uitsluitend bedoeld als opstap voor een discussie over meer wenselijk wijzen van lokalisering van wind en zon in de Achterhoek.

24. Wat zijn (mee)koppelkansen en wat levert dit de Achterhoek concreet op?

Dit zijn de mogelijkheden om de opwekking van duurzame energie zo te faciliteren dat de oplossing van andere vraagstukken, zoals bestrijding van droogte, tegengaan van de stikstofproblematiek of herbebossing, ook dichterbij wordt gebracht.

25. Hoe verhouden particuliere initiatieven zich tot de RES?/Hoe kunnen inwoners zelf bijdragen aan de RES?

De RES geeft kaders aan waarbinnen particuliere initiatieven mogelijk zijn. Waar gemeenten dat initiëren, kunnen bewoners zelf coproduceren bij de ruimtelijke vormgeving van de RES.

26. Hoe zit het met financiële participatie?

De Achterhoek wil haar inwoners nauw betrekken bij de nieuwe duurzame energieprojecten. Het draagvlak voor projecten neemt toe als de opbrengsten van zon- en windprojecten ook bij de inwoners terechtkomen en niet volledig bij een kleine groep investeerders. Er zijn verschillende vormen voor deze projectparticipatie. Dit kan onder meer door het voor de lokale gemeenschap mogelijk te maken om te participeren in de ontwikkeling van het project en daarmee ook te profiteren van de opbrengsten. We streven naar minimaal 50% 'lokaal eigenaarschap' vanaf de ontwikkelfase. Ook is het mogelijk om financiële opbrengsten naar omgevingsfondsen te geleiden.

27. Is het voldoende als de Achterhoek in eigen energiebehoefte kan voorzien?

Bij de RES'en gaat het om het in 2030 behalen van de doelen uit het Klimaatakkoord en voor de regio Achterhoek ook om het behalen van de eigen energie-ambitie (energieneutraal in 2030) en de doelen van het Gelders Energie Akkoord (in 2030 55% minder CO₂ t.o.v. 1990). De 30 regio's verschillen sterk. Dichtbevolkte regio's met veel energie-vragende industrie zullen naar verwachting niet in staat zijn om in hun eigen behoefte te voorzien. Andere regio's die hiertoe wel in staat zijn zullen dit moeten opvangen. De opgave is om met elkaar, in goede samenwerking de doelstelling te halen.

28. Zijn er al locaties bekend waar zonneparken en windmolens komen?

Dit is nog niet bekend. Het is ook niet het doel van de RES om tot exacte locaties te komen. In de RES wordt onderzocht welke locaties kansrijk en wenselijk zijn. Hierop kunnen initiatiefnemers inhaken door projecten te starten op die locaties.

29. Kan het energienet makkelijk worden uitgebreid? Waarom wel/niet?

De opwekking van duurzame energie vraagt om ruimte. Niet alleen in het landschap, maar ook op het elektriciteitsnet. Met name door de aanleg van zonnepanelen loopt het elektriciteitsnet snel vol. Netuitbreidingen en slimme oplossingen moeten voor meer capaciteit zorgen. De uitdaging is een balans te vinden tussen de snelheid waarmee het netwerk uitgebreid kan worden, de kosten, de ruimte die het inneemt, de benodigde vakkennis en arbeidskracht en de wensen van inwoners en bedrijven.

30. Wat is de status van de Regionale Structuur Warmte (RWS)? Zijn er al keuzes gemaakt over de verdeling van regionale warmtebronnen?

In de Achterhoek zijn heel weinig warmtebronnen aanwezig en inzetbaar. Dit betekent dat warmte voor het overgrote deel moet worden verkregen door de inzet van elektriciteit. Voor nu is de RSW is afgerond.

31. Hoe gaat het participatietraject er naar de RES 1.0 uitzien?

De RES-partners vinden het belangrijk om bij het bepalen van een Regionale Energiestrategie de omgeving zoveel mogelijk mee te laten denken, mee te laten werken en mee te laten beslissen. In de nieuwe planning vanuit het NP RES voor de RES 1.0 is hiervoor de ruimte.

De concept-RES wordt het komende jaar verder ontwikkeld tot de RES 1.0, waarin het definitieve bod wordt vastgesteld. Daaraan voorafgaand worden regionale bijeenkomsten voor maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en volksvertegenwoordigers georganiseerd. Samen met hen worden kansrijke mogelijkheden verkend om duurzame energie op te wekken. Bijeenkomsten voor inwoners worden afgestemd met gemeenten; zij weten het beste of dergelijke bijeenkomsten meerwaarde hebben, gezien de bijeenkomsten die zij al hebben georganiseerd bij eerdere beleidsvorming rond duurzame energie. Dit wordt nog uitgewerkt in het plan van aanpak RES 1.0.

32. Hoe en wanneer worden inwoners betrokken bij de RES 1.0?

Bijeenkomsten voor inwoners worden afgestemd met gemeenten; zij weten het beste of dergelijke bijeenkomsten meerwaarde hebben, gezien de bijeenkomsten die zij al hebben georganiseerd bij eerdere beleidsvorming rond duurzame energie. Dit wordt nog uitgewerkt in het plan van aanpak RES 1.0.

33. Wie stelt de RES 1.0 vast?

De gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van het Waterschap Rijn en IJssel stellen deze vast.

34. Hoe ziet het proces van de RES 1.0 eruit?

In aanloop naar de RES 1.0 zullen de ruimtelijke patronen verder worden verkend. Er zal een analyse worden gedaan naar hoe precies het bod van 1,35 TWh kan worden gerealiseerd met de drie ruimtelijke patronen. We kijken hierbij naar aansluitbaarheid op het elektriciteitsnetwerk, naar behoud van het landschap, naar mogelijkheid om haalbare businesscases te ontwikkelen en naar welke koppelkansen binnen de drie ruimtelijke patronen kunnen worden benut. De patronen kunnen per gemeente, per gebied of per deelregio verschillen. Dit doen we samen met de belanghebbende organisaties en inwoners. Hieruit kunnen concrete kansrijke opwekgebieden komen, die een plek kunnen krijgen in de RES 1.0. Op basis van de geselecteerde kansrijke gebieden maken we afspraken met netbeheerder Liander over aansluitbaarheid van het te realiseren vermogen. Deze aanpak wordt nog verder uitgewerkt in het plan van aanpak RES 1.0.